

พ.ร.บ. สัตว์เพื่อนงานทางวิทยาศาสตร์ พ.ศ. 2558

และ

กฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง

ดร. ปัทมารัตน์ กุญชร ณ อยุธยา

วันที่ 17 มีนาคม 2561

พระราชบัญญัติ
สัตว์เพื่อนงานทางวิทยาศาสตร์
พ.ศ. ๒๕๕๘

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๘ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๘
เป็นปีที่ ๗๐ ในรัชกาลปัจจุบัน

www.labanimals.net

ประเด็นสำคัญ

- ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อ **วันที่ 13 มีนาคม 2558**
- มีผลบังคับใช้หลังประกาศ 180 วัน **ตั้งแต่วันที่ 9 กันยายน 2558**
- หน่วยงานรับผิดชอบ
 - สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.)
 - สถาบันพัฒนาการดำเนินการต่อสัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์ (สพสว.)

เหตุผลในการประกาศใช้ พ.ร.บ.ฯ นี้

โดยที่ปัจจุบันเป็นที่ยอมรับโดยสากลว่า การเลี้ยงและใช้สัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์เป็นสิ่งจำเป็น เพื่อการสร้างความรู้ใหม่ การฝึกทักษะ และเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของมนุษย์และสัตว์ หากให้มีการนำสัตว์มาเลี้ยงหรือใช้เพื่องานทางวิทยาศาสตร์ โดยไม่มีการควบคุมให้ถูกต้องตามหลักวิชาการ และจรรยาบรรณฯแล้ว อาจทำให้สัตว์ต้องเจ็บปวด ทรมานหรือเสียชีวิตโดยไม่จำเป็น ซึ่งส่งผลกระทบต่อตรงต่อคุณภาพของผลิตภัณฑ์หรือผลงาน และเกิดผลเสียต่อชีวิตของมนุษย์ สัตว์ และสิ่งแวดล้อมต่อไปได้ จึงสมควรมีกฎหมาย เพื่อ

- เพื่อกำกับดูแลและส่งเสริมการดำเนินการต่อสัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์ของประเทศไทย ให้สอดคล้องกับหลักจรรยาบรรณและมาตรฐานของสากล
- เพื่อกคุ้มครองชีวิตและสวัสดิภาพของสัตว์
- ส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิชาการของประเทศ
- ส่งเสริมนักวิจัยให้มีผลงานอันเป็นที่ยอมรับของนานาชาติต่อไป

พ.ร.บ.สัตว์เพื่อ **งานทางวิทยาศาสตร์** พ.ศ. 2558

- งานวิจัย
- งานทดสอบ
- งานผลิตชีววัตถุ
- งานสอน
- งานทดลอง
- การดัดแปลงพันธุกรรม
- การโคลนนิ่ง และ
- การทำเซลล์ต้นกำเนิด

ที่มีการดำเนินการต่อสัตว์

พ.ร.บ. **สัตว์** เพื่องานทางวิทยาศาสตร์ พ.ศ. 2558

1. สัตว์ที่มีกระดูกสันหลัง

2. สิ่งมีชีวิตอื่นที่มีข้อมูลทางวิทยาศาสตร์ว่ามีประสาท

รับรู้ถึงความเจ็บปวด ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

สัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์

สัตว์ที่มีการเลี้ยงหรือนำมาใช้เพื่องานทางวิทยาศาสตร์ ตาม

ชนิดและประเภทที่กำหนดในกฎกระทรวง

ประเภท ของสัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์

สัตว์ทดลอง สัตว์ที่มาจากการ
สืบสายพันธุ์และเพาะขยายพันธุ์
เพื่อใช้ในงานทางวิทยาศาสตร์
โดยเฉพาะ

สัตว์เลี้ยง สัตว์ที่มาจากการ
สืบสายพันธุ์และเพาะ
ขยายพันธุ์เพื่อวัตถุประสงค์
อื่นนอกเหนือไปจากงานทาง
วิทยาศาสตร์

สัตว์จากธรรมชาติ สัตว์ที่มาจาก
ธรรมชาติ การสืบสายพันธุ์และการ
เพาะขยายพันธุ์เป็นไปตาม
ธรรมชาติ

ชนิด ของสัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์

- (1) สัตว์เลี้ยงลูกด้วยน้ำนม
- (2) สัตว์ปีก
- (3) สัตว์เลื้อยคลาน
- (4) สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก
- (5) สัตว์น้ำ
- (6) กุ้ง
- (7) ปู
- (8) แมง
- (9) แมลง
- (10) หมึก
- (11) หอย

ลักษณะการกำกับตาม พ.ร.บ.๗

56 มาตรา 6 หมวด และบทเฉพาะกาล

- คณะกรรมการระดับชาติ (ม.5, ม.15)
- สถานที่ดำเนินการต่อสัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์ (ม.21)
- ผู้ใช้สัตว์ฯ กรณีทั่วไป (ม. 27) และกรณีพิเศษ (ม.31)
- ผู้ผลิตสัตว์ฯ (ม.27)
- ผู้ขายสัตว์ฯ (ม. 32)
- ผู้นำเข้า นำออก นำผ่าน ซึ่งสัตว์ฯ (ม. 32)
- การขนส่งสัตว์ฯ (ม. 33)
- การทำให้สัตว์ตายอย่างสงบ (ม. 33)
- การจัดการกับซากสัตว์ (ม.33)

คณะกรรมการระดับชาติ 2 คณะ

- **คณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการดำเนินการต่อสัตว์เพื่อนงานทางวิทยาศาสตร์ (คกสว.)** มีวาระ 3 ปี องค์กรประกอบ:
 - กรรมการโดยตำแหน่ง 10 คน
 - กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ 12-14 คน โดยแต่งตั้งจากนายกรัฐมนตรี
- **คณะกรรมการจรรยาบรรณ (คจสว.)** ประธาน และกรรมการไม่น้อยกว่า 6 คน วาระ 3 ปี แต่งตั้งโดย คณะกรรมการกำกับและส่งเสริม ฯ

รายชื่อ คณะกรรมการกำกับและส่งเสริมฯ

กรรมการโดยตำแหน่ง (๑๐ คน)

- อธิบดีกรมประมง
- อธิบดีกรมปศุสัตว์
- อธิบดีกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์
- อธิบดีกรมวิทยาศาสตร์บริการ
- อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช
- เลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา
- เลขาธิการคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
- เลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยา
- ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ
- เลขาธิการสัตวแพทยสภา

รายชื่อ คณะกรรมการกำกับและส่งเสริมฯ (ต่อ)

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ (๑๔ คน)

- ศาสตราจารย์พิเศษ ดร. จอมจิน จันทรสกุล (ประธาน)
- ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ดร. ชุมพล ผลประมุข
- ศาสตราจารย์กิตติคุณ นายสัตวแพทย์ ดร. ณรงค์ศักดิ์ ชัยบุตร
- ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นายสัตวแพทย์ ดร. สุวรรณเกียรติ สว่างคุณ
- สัตวแพทย์หญิง ดร. ทัดดาวรรณ แก้วสาคร
- รองศาสตราจารย์ นายสัตวแพทย์ ดร. เทพมนัส บุปผาอินทร์
- รองศาสตราจารย์ ดร. เกสัชกรหญิงพัชร์พริ้ง แสงดี
- ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พนิดา เล้าชาญวุฒิ
- สัตวแพทย์หญิงไพลิน ปีติสันต์
- ร้อยเอก นายแพทย์ปัญญา ยังประภากร
- นายสัตวแพทย์ ดร. อภิลิทธิ์ กิจถาวรรัตน์
- รองศาสตราจารย์ นายสัตวแพทย์ปานเทพ รัตนากร
- นายเกียรติยศ โรเยอร์ โลहनันทน์
- สัตวแพทย์หญิงวันทนีย์ รัตนศักดิ์

อำนาจและหน้าที่ คณะกรรมการกำกับและส่งเสริมฯ (มาตรา ๘)

- (๑) กำหนดนโยบายกำกับส่งเสริมการดำเนินการต่อสัตว์ฯ ให้ได้มาตรฐาน
- (๒) เสนอรัฐมนตรีเพื่อออกกฎกระทรวง ประกาศ เพื่อปฏิบัติตาม พ.ร.บ.นี้
- (๓) กำหนดหลักเกณฑ์และรับรองมาตรฐานของสถานที่ดำเนินการ
- (๔) กำหนดจรรยาบรรณการดำเนินการต่อสัตว์ฯ (ประกาศ ๒๔ มีค. ๕๙)
- (๕) กำหนดนโยบายและวิธีปฏิบัติการประชาสัมพันธ์
- (๖) ให้ความและวินิจฉัยปัญหาจากการใช้ พ.ร.บ.นี้ และวางแผนปฏิบัติแก่หน่วยงานและสถานศึกษาของรัฐในการปฏิบัติตาม พ.ร.บ.นี้
- (๗) พิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์คำสั่งของผู้อนุญาต และคณะกรรมการจรรยาบรรณ
- (๘) พิจารณารายงานสรุปผลรายงาน ตาม ม. ๒๓ และ ม. ๓๑
- (๙) แต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญเพื่อปฏิบัติการตาม ม.๓๓ วรรคสาม
- (๑๐) จัดทำรายงานสรุปผลและข้อเสนอแนะเสนอต่อ ครม.
- (๑๑) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนด

รายชื่อ คณะกรรมการจรรยาบรรณ

- ❖ ดร.ชวาล ทัพทิกกรณ์ (ประธาน)
- ❖ ศาสตราจารย์ นายสัตวแพทย์สมชาย จันทร์ส่องแสง
- ❖ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สัตวแพทย์หญิง ดร.ดวงพร พิษผล
- ❖ สัตวแพทย์หญิงปราณี รอดเทียน
- ❖ ดร.วรเทพ มุฑูวรรณ
- ❖ นายวิศิษฐ์ วิชาศิลป์
- ❖ รองศาสตราจารย์ ดร.สยาม อรุณศรีมรกต
- ❖ รองศาสตราจารย์ เกษัชรหญิงโสภิต ธรรมอารี
- ❖ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นายสัตวแพทย์ ดร.อนุศักดิ์ กิจถาวรรัตน์

อำนาจและหน้าที่ คณะกรรมการจรรยาบรรณ พิจารณาวินิจฉัยการกระทำผิดจรรยาบรรณ

ในกรณีที่มีการกล่าวหาว่ามีการไม่ปฏิบัติตามจรรยาบรรณ หรือมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่ามีการไม่ปฏิบัติตามจรรยาบรรณ ให้คณะกรรมการจรรยาบรรณตรวจสอบข้อเท็จจริงและมีอำนาจวินิจฉัยชี้ขาดอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(๑) ยกข้อกล่าวหา

(๒) ลงโทษอย่างใดอย่างหนึ่ง

(ก) ว่ากล่าวตักเตือน

(ข) ภาคทัณฑ์

(ค) พักใช้ใบอนุญาตมีกำหนดเวลาตามที่เห็นสมควร แต่ไม่เกินสองปี

(ง) เพิกถอนใบอนุญาต

หลักเกณฑ์และวิธีการในการตรวจสอบข้อเท็จจริงและพิจารณาวินิจฉัยเกี่ยวกับการไม่ปฏิบัติตามจรรยาบรรณตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการกำหนด

สถานที่ดำเนินการต่อสัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์

- มาตรา 21 ผู้ใดประสงค์จะสร้างหรือใช้อาคาร สิ่งปลูกสร้าง หรือสถานที่ใดเป็นสถานที่ดำเนินการผู้รับผิดชอบสถานที่ดำเนินการ ต้องแจ้งต่อเลขาธิการ วช.

ดำเนินการ โดยผู้รับผิดชอบสถานที่ดำเนินการ (อธิการบดี อธิบดี เลขาธิการ)

- จัดแจ้งการมีสถานที่ดำเนินการต่อสัตว์ – จำนวนอาคาร/สถานที่ วัตถุประสงค์
- ดำเนินการตาม ม. 22 จัดการสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ ป้ายชื่อ สัตวแพทย์ และผู้กำกับฯ (หัวหน้า)
- แต่งตั้ง กกส.
- แจ้งการเปลี่ยนแปลง (ม. 25) จัดการสถานที่เมื่อปิด ดำเนินการ (ม. 26)

คณะกรรมการกำกับดูแลการดำเนินการต่อสัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์ฯ (คกส.)

(คณะกรรมการระดับสถาบัน (ม. 23))

แต่งตั้งโดยผู้รับผิดชอบสถานที่ดำเนินการ เพื่อทำหน้าที่

- พิจารณาอนุมัติโครงการ
- กำกับดูแลการดำเนินการต่อสัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์ให้สอดคล้องกับ

จรรยาบรรณ

- จัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินการต่อสัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์ เสนอ

ให้ ลวช. ทราบเป็นประจำทุกหกเดือนโดยผ่านผู้รับผิดชอบสถานที่ดำเนินการนั้น ตาม
แบบที่เลขาธิการกำหนด

หน้าที่ของผู้กำกับดูแลประจำสถานที่ดำเนินการ (ม.22 (5))

- ทำหน้าที่กำกับดูแลให้ผู้เลี้ยงและใช้สัตว์ฯ ปฏิบัติให้เป็นไปตามจรรยาบรรณ
 - ◆ ควบคุมดูแลการใช้สัตว์ให้เป็นไปตามโครงการ
 - ◆ ดูแลสถานที่เลี้ยงและใช้สัตว์ให้เป็นไปตาม ม. 22(1) และ(2)
 - ◆ ทำสถิติการใช้สัตว์ฯเสนอ ลวช. โดยผ่านคณะกรรมการกำกับดูแลของสถาบัน และ ผู้บริหารระดับสูง (ม. 24)

การเปลี่ยนแปลงที่ต้องแจ้ง ลวช. ก่อนการดำเนินการ (ม.25)

- (1) การเปลี่ยนแปลงวัตถุประสงค์ของสถานที่ดำเนินการให้แตกต่างไปจากที่ได้แจ้งไว้ (15 วัน)
- (2) การตัดแปลงหรือต่อเติมสถานที่ดำเนินการ หรือก่อสร้างสถานที่ดำเนินการขึ้นใหม่ (30 วัน)
- (3) การเปลี่ยนแปลงหรือเพิ่มเติมชนิดของสัตว์ตามที่ได้แจ้งไว้ตามมาตรา 31 (30 วัน)
- (4) การเปลี่ยนผู้กำกับดูแลสถานที่ดำเนินการหรือสัตวแพทย์ประจำสถานที่ดำเนินการ (ก่อนดำเนินการ เว้นแต่มีเหตุผลอันสมควร)
- (5) การเปลี่ยนชื่อสถานที่ดำเนินการ (15 วัน)
- (6) การย้ายสถานที่ดำเนินการ เว้นแต่กรณีเหตุสุดวิสัย (15 วัน)
- (7) การเลิกใช้อาคาร สิ่งปลูกสร้าง หรือสถานที่ใดเป็นสถานที่ดำเนินการ (+ม. 26 การจัดการเมื่อเลิกใช้อาคาร สถานที่) (30 วัน)

ผู้ใช้สัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์ ผู้ผลิตสัตว์ฯ

- ผู้ใช้หรือผลิตสัตว์ ไม่ว่าจะในหรือนอกสถานที่ดำเนินการ ต้องได้รับใบอนุญาตจากผู้อนุญาต (ม. 27)
 - ผู้ที่ได้รับการยกเว้นไม่ต้องมีใบอนุญาตผู้ใช้สัตว์ (ม. 27 (1),(2))
 - นักเรียน นิสิต นักศึกษา หรือผู้รับการอบรมตามหลักสูตร
 - พนักงานเลี้ยงสัตว์ฯ ซึ่งดำเนินการภายใต้การควบคุมของผู้รับใบอนุญาต
- ใบอนุญาตใช้สัตว์ฯ มีอายุ 4 ปี (ค่าธรรมเนียมใบอนุญาต 1,000 บาท)
- ใบอนุญาตผลิตสัตว์ มีอายุ 4 ปี (ค่าธรรมเนียมใบอนุญาต 1,000 บาท)
- ผู้รับใบอนุญาตต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามจรรยาบรรณการดำเนินการต่อสัตว์ฯ (ม.14)

การปฏิบัติตามจรรยาบรรณฯ (ม.14)

- ผู้ใช้สัตว์ฯ ต้องจัดทำข้อเสนอโครงการเสนอให้ กกส. พิจารณาให้ความเห็นชอบก่อนดำเนินการ
- การจัดทำโครงการต้องยึดถือปฏิบัติตามหลักจรรยาบรรณฯ
- การดำเนินโครงการต้องเป็นไปตามข้อเสนอโครงการที่ได้รับความเห็นชอบจาก กกส.
- การจัดการกับสัตว์เมื่อสิ้นสุดโครงการ ต้องเป็นไปตามที่ระบุไว้ในข้อเสนอโครงการ
- การจัดการให้สัตว์ตายอย่างสงบต้องเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด

การใช้สิทธิกรณีพิเศษที่ผู้ใช้สิทธิฯ ต้องแจ้ง ต่อ ลวช.

- การพัฒนาสายพันธุ์
- การสืบสายพันธุ์
- การเพาะขยายพันธุ์
- การศึกษาเซลล์ต้นกำเนิด
- การดัดแปลงพันธุกรรม
- การทำโคลนนิ่ง

ต้องแจ้ง และรายงานสรุปผลการดำเนินการให้ ลวช. ทราบทุกหกเดือน ผ่านคณะกรรมการกำกับดูแล และผู้กำกับดูแลสถานที่ดำเนินการ (ม. 31)

การขายสัตว์ฯ การนำสัตว์ฯ เข้า-ออก

- การขายสัตว์ฯ การเสนอขาย หรือมีไว้เพื่อขาย (ม. 32)
 - ต้องแจ้ง ดำเนินการตามที่กำหนด และจัดทำรายงาน
- การนำเข้า ส่งออก หรือนำผ่านซึ่งสัตว์ฯ (ม. 32)
 - ผู้ดำเนินการ ต้องแจ้ง ก่อนดำเนินการ เมื่อนำเข้าในสถานที่แล้ว
ต้องนำไปรับรองพร้อมลายเซ็นของประธาน กกส. มายื่น

กรณีที่ต้องดำเนินการให้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ
และเงื่อนไขที่ กำหนด (ม. 33)

- (1) การขนส่งหรือเคลื่อนย้ายสัตว์
- (2) การทำให้สัตว์ตายอย่างสงบ
- (3) การจัดการกับซากของสัตว์

อนุบัญญัติ

- กฎกระทรวง **6** ฉบับ
- ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี **3** ฉบับ
- ประกาศคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมฯ **16** ฉบับ
- ประกาศสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ **2** ฉบับ
- ระเบียบสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ **2** ฉบับ
- รวม **29** ฉบับ ประกาศใช้แล้ว **22** ฉบับ รอประกาศ **7** ฉบับ

www.labanimals.net

Q

&

A